

**BANK SPÓŁDZIELCZY
W SUCHEDNIOWIE**

UJAWNIENIE INFORMACJI

o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku Spółdzielczego w Suchedniowie, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji podlegających obowiązkowym ujawnieniom wg stanu na dzień 31.12.2017 r.

Suchedniów, czerwiec 2018r.

I. Wprowadzenie .

1. Bank, zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (zwanego dalej „Rozporządzeniem”) w Części Ósmej dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji w niniejszym dokumencie zwanym dalej „Informacją” według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.
2. Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału opracowane zostały zgodnie z Polityką informacyjną Bank, która wprowadzona została przez Zarząd Banku i zatwierdzona przez Radę Nadzorczą.
3. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) stosuje pominięcie informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) stosuje pominięcie informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
4. W przypadku pominięcia informacja o tym jest podawana w treści Informacji.
5. Bank informuje, że niniejszy dokument nie obejmuje całego zakresu ujawnianych informacji, określonych w Rozporządzeniu. Ujawnienia informacji w innych dokumentach przez Bank wynika z art. 434 ust. 2 CRR, dokumenty te są dostępne w Centrali Banku.
6. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte w następujących dokumentach:
 - 1) Informacja dodatkowa sprawozdania finansowego za 2017 rok,
 - 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności w 2017 roku.
7. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych.
8. Informacje ilościowe i jakościowe prezentowane są za okres od 01 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku.

II. Informacje ogólne.

Bank Spółdzielczy w Suchedniowie działa od 1909 roku. Siedziba Banku mieści się w Suchedniowie przy ul. Mickiewicza 8. Bank wpisany jest do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Kielcach, X Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000120258, w dniu 27 kwietnia 1994 roku nadano mu numer statystyczny REGON: 000497710.

Bank Spółdzielczy w Suchedniowie jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.

Bank, w roku 2017, swoją działalność prowadził w:

- 1) Centrali Banku w Suchedniowie, ul. Mickiewicza 8,
- 2) Oddziale Banku w Suchedniowie, ul. Mickiewicza 8,

- 3) Oddziale Banku w Skarżysku Kamiennej, ul. Krasieńskiego 35,
- 4) Oddziale w Łącznej, Kamionki 59,
- 5) Oddziale w Bliżynie, ul. Kościuszki 88 a.

Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej. Podstawowym aktem regulującym organizację Banku jest Statut Banku Spółdzielczego w Suchedniowie. Bank działa na rzecz klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, prowadząc rachunki zarówno w złotych jak i w walutach obcych.

Według stanu na dzień 31.12.2017 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

III. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem.

Bank, zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe, posiada system zarządzania na który składają się system zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, a także odpowiednia polityka wynagrodzeń wspierająca kulturę ryzyka (zarządzania ryzykiem). System zarządzania obejmuje procedury anonimowego zgłaszania wskazanemu Członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach – Radzie Nadzorczej Banku, naruszeń prawa oraz obowiązujących w banku procedur i standardów etycznych

1. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się zgodnie ze „Strategią zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Suchedniowie” przygotowaną przez Zarząd i zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku, zgodną z założeniami przyjętymi w „Strategii działania Banku Spółdzielczego w Suchedniowie na lata 2016 - 2020”. Strategia podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku występowania znaczących zmian wewnątrz lub w otoczeniu Banku.
2. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku jest również powiązana z następującymi regulacjami o charakterze strategicznym:
 - a) Polityki zarządzania ryzykami w Banku Spółdzielczym w Suchedniowie,
 - b) Plan ekonomiczno- finansowy Banku,
3. Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka jaki Bank może ponosić.
4. Cele definiujące apetyt na ryzyko mają charakter wskaźników ilościowych, w tym limitów wewnętrznych, a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym.
5. Informacja dotycząca art. 435. ust. 1 lit a-d Rozporządzenia, tzn. strategii i procesów zarządzania ryzykami, struktury i organizacji, podziału zadań, zakresu i charakteru systemów raportowania i pomiaru ryzyka zawarte są w [Załączniku nr 1](#) do niniejszego dokumentu.

Ponadto w Banku funkcjonują polityki w zakresie zarządzania następującymi rodzajami ryzyka:

- 1) Polityka handlowa
- 2) Polityka kapitałowa, w tym Polityka dywidendowa
- 3) Polityka kredytowa
- 4) Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej

- 5) Polityka zarządzania ryzykiem walutowym
 - 6) Polityka zarządzania ryzykiem płynności
 - 7) Polityka inwestycji finansowych
 - 8) Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym i bezpieczeństwa
 - 9) Polityka zgodności
 - 10) Polityka kadrowa
 - 11) Polityka zarządzania ryzykiem biznesowym.
6. Informacja na temat ryzyka, zgodna z art. 435 ust 1. lit f. w której omówiono ogólny profil ryzyka Banku związany ze strategią działalności, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarta jest w Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego za 2017 rok, natomiast zestaw wskaźników i dane liczbowe dotyczące ryzyka zawarte są w [Załączniku nr 2](#) do niniejszego dokumentu.
 7. Zatwierdzone przez Zarząd oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku wymagane przez Art. 453 ust.1 lit. e zawarte jest w [Załączniku nr 3](#).
 8. W zakresie art. 435 ust 2 Bank informuje, że:
 - 1) Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów.
 - 2) Członków Zarządu powołuje, zgodnie z przepisami prawa, Rada Nadzorcza, działając wg Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Suchedniowie biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Suchedniowie. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następcej dokonuje Zebranie Przedstawicieli.
 9. Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
 10. Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka.
 11. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.
 12. W Banku funkcjonuje system informacji zarządczej określający przepływ informacji na temat ryzyka, który kierowany jest do Zarządu, Rady Nadzorczej Banku oraz pozostałej kadry kierowniczej. System jest sformalizowany i objęty „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka zidentyfikowane przez Bank. Informacje zawarte w sprawozdaniach wewnętrznych umożliwiają rzetelną ocenę ekspozycji na ryzyko. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość odejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

IV. Zakres stosowania.

Nie dotyczy. Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych

V. Fundusze własne.

Bank przyjął strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych (kapitału uznanego).

Zgodnie z obowiązującymi na dzień 31.12.2017 r. przepisami, w szczególności postanowieniami Rozporządzenia CRR i Prawa Bankowego, Bank , za łączny uznany kapitał (fundusze własne) uznaje sumę kapitałów TIER I i TIER II. Ponadto kapitał TIER I dzieli się na kapitał TIER I podstawowy (CET1) oraz kapitał TIER I dodatkowy (AT1).

1. Podstawą działania Banku jest kapitał TIER I, do którego Bank zalicza:

- a) fundusz udziałowy (amortyzowany zgodnie z zasadami KNF), którego udział w funduszach własnych Banku wyniósł 1,0%,
- b) fundusz zasobowy powiększany o odpis z zysku netto, stanowiący 92,2% funduszy własnych,
- c) kapitał rezerwowy,
- d) fundusz z aktualizacji wyceny (amortyzowany zgodnie z wytycznymi KNF), utworzony na podstawie odrębnych przepisów,
- e) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej.

2. W skład kapitału TIER II wchodzi:

- a) rezerwa na ryzyko ogólne (zaliczana / amortyzowana zgodnie z wytycznymi KNF),
- b) fundusze uzupełniające – fundusz uzupełniający , przy czym przy wyliczaniu uznanego kapitału, kapitał TIER II nie może być większy niż jedna trzecia kapitału TIER 1.

Podstawowe informacje o poziomie poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku wg stanu na 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela.

L.p.	Składnik funduszy/kapitału	Wartość (w tys. zł.)
I.	Fundusze własne ogółem, w tym:	25.799
	fundusze podstawowe, w tym:	24.760
	<i>fundusz udziałowy</i>	688
	Fundusz z aktualizacji wyceny	36
	rezerwa na ryzyko ogólne	1.003
	Fundusz udziałowy po amortyzacji	247
	Fundusz z aktualizacji wyceny po amortyzacji	29
	Wartości niematerianle i prawne	26

	Kapitał uznany ogółem, w tym:	25.325
	kapitał TIER 1 (T1), w tym:	24.322
II.	<i>kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)</i>	24.322
	<i>kapitał dodatkowy TIER 1 (AT1)</i>	0
	kapitał TIER 2	1.003
III.	Koncentracja kapitałowa w podmiotach sektora finansowego, w tym:	5.062
	koncentracja wobec BPS SA	4.957
	koncentracja wobec BS Samsonów	100
	koncentracja wobec SSOZ BPS	5
IV.	Pomniejszenie o koncentrację kapitałową, w tym:	661
	pomniejszenie kapitału TIER 1	444
	pomniejszenie kapitału TIER 2	217
V.	Kapitał uznany ogółem, w tym:	24.664
	kapitał TIER 1	23.878
	<i>kapitał podstawowy TIER 1 (CET1)</i>	23.878
	<i>kapitał dodatkowy TIER 1 (AT1)</i>	0
	kapitał TIER 2	786
VI.	Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	95.699
VII.	Współczynnik kapitału podstawowego TIER1 (CET1)	24,95%
VIII.	Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)	25,77%

Bank utrzymywał na koniec 2017 roku łączny kapitał uznany w wysokości 24.664 tys. zł , pozwalającym pokryć sumę wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka.

Bank nie dokonywał sekurytyzacji aktywów.

VI. Wymogi kapitałowe.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest oszacowanie, czy posiadany kapitał jest odpowiedni do skali ponoszonego ryzyka. Bank ustala wielkość kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyk występujących w działalności Banku, dokonuje agregacji kapitału regulacyjnego na poszczególne rodzaje ryzyka oraz oblicza łączną wielkość kapitału wewnętrznego w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Minimalne wymogi kapitałowe / wymogi regulacyjne są to fundusze własne lub inne pozycje uznawane przez Komisję Nadzoru Finansowego, które Bank musi utrzymywać na poziomie odpowiadającym co najmniej wymogom o których mowa w art. 92 Rozporządzenia UE; w Banku wymogi minimalne obejmują łączną kwotę ekspozycji na ryzyko kredytowe, ryzyko rynkowe (rozumiane jako walutowe) oraz ryzyko operacyjne po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP (0,7619).

Bank Spółdzielczy w Suchedniowie stosuje następujące metody wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego,
- 3) metodę podstawową w zakresie ryzyka walutowego.

Bank ocenia, czy kapitał regulacyjny w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, rynkowe i operacyjne i w przypadku uznania kapitału regulacyjnego za niewystarczający, tworzy dodatkowy wymóg w ramach szacowania kapitału wewnętrznego. Dodatkowy wymóg kapitałowy Bank wylicza również na ryzyka nie ujęte w wymogu regulacyjnym, a które uznał za istotne.

Raz w roku Bank dokonuje oceny wszystkich rodzajów ryzyk bankowych w celu zidentyfikowanych ryzyk istotnych.

Szczegółowy opis metody wyliczania ekspozycji na ryzyko oraz wymogów kapitałowych minimalnych i wewnętrznych zawiera „Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej”.

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego.

Do obliczenia kwot ekspozycji (aktywów i pozycji pozabilansowych) ważonych ryzykiem Bank wykorzystuje metodę standardową, zgodnie z Rozporządzeniem CRR UE nr 575/2013, po zastosowaniu współczynnika wsparcia MŚP (0,7619).

Stosując metodę standardową ekspozycje zalicza się do jednej z kategorii wymienionych w Art. 112 Rozporządzenia CRR UE nr 575/2013, którym przypisywane są odpowiednie wagi ryzyka.

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka kredytowego stanowi 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej kategorii ekspozycji.

Jeżeli Bank przeprowadzając obliczenia kwot ekspozycji ważonych ryzykiem według metody standardowej dysponuje więcej niż jednym środkiem ograniczania ryzyka kredytowego w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji, postępuje zgodnie z poniższym schematem:

- 1) dokonuje podziału ekspozycji na części objęte poszczególnymi rodzajami środków ograniczania ryzyka kredytowego,
- 2) oblicza kwotę ekspozycji ważonej ryzykiem osobno dla każdej z części otrzymanych w wyniku podziału.

Dla potrzeb technik ograniczania ryzyka kredytowego Bank stosuje metodę uproszczoną ujmowania zabezpieczeń.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego stanowi 89 % łącznego wymogu kapitałowego.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na 31.12.2017 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł.
1.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	64
2.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych władz lokalnych	282
3.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności	0
4.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	892
5.	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	124
6.	Ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	2.263
7.	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1.490
8.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	291
9.	Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	496
10.	Ekspozycje kapitałowe	352
11.	Inne ekspozycje	416
12.	Ekspozycje pozabilansowe, gwarancje	145
	RAZEM	6.815

2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego.

Wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego wyliczany jest metodą wskaźnika bazowego, zgodnie z Tytułem III, Rozdział 2 Rozporządzenia CRR UE nr 575/2013.

Zgodnie z metodą wskaźnika bazowego wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka operacyjnego jest równy 15% średniej z trzech lat dla wskaźnika wyznaczanego zgodnie z przywołanym Rozporządzeniem.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego na dzień 31.12.2017r. wyniósł 841tys. zł.

3. Wymóg z tytułu ryzyka rynkowego.

Na dzień 31.12.2017 roku ryzyko rynkowe w Banku stanowi jedynie ryzyko walutowe, dla którego wymóg kapitałowy wyliczany jest metodą podstawową, zgodnie z Tytułem IV, Rozdział 3 Rozporządzenia CRR UE nr 575/2013.

Bank wyznacza wymóg w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego jeżeli suma całkowitej pozycji walutowej netto przekracza 2% funduszy własnych.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku całkowita pozycja walutowa netto (ekspozycja) wyniosła 142 tys. zł. i nie przekroczyła 2% łącznych funduszy własnych Banku – nie wystąpiła konieczność wyznaczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka walutowego.

L.p.	Rodzaj wymogu	Wymóg kapitałowy
1.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit b.	nie dotyczy
2.	Wymóg zgodnie z art. 92 ust. 3 lit c. – ryzyko walutowe	0

4. Łączny wymóg kapitałowy.

Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka wg stanu na 31.12.2017 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w tys. zł.
1.	ryzyko kredytowe	6.815
2.	ryzyko rynkowe (walutowe)	0
3.	ryzyko operacyjne	841
4.	przekroczenie limitu dużych zaangażowań	0
5.	przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0
6.	ryzyko płynności	0
7.	ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	0
8.	ryzyko kapitałowe	0
Łączny wymóg kapitałowy		7.656

Proces szacowania wymogów kapitałowych oraz planowania kapitałowego jest poddawany corocznej ocenie przez Radę Nadzorczą.

Na dzień 31.12.2017 r. łączny współczynnik kapitałowy wyniósł 25,77% , wskaźnik kapitału TIER 1 – 24,95%.

Na podstawie przeprowadzonego badania adekwatności kapitału wewnętrznego stwierdzono, że minimalny wymóg kapitałowy w pełni zabezpiecza ryzyka występujące w Banku.

VII. Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta.

Nie dotyczy.

VIII. Bufory kapitałowe.

Nie dotyczy - w 2017 roku Bank Spółdzielczy w Suchedniowie nie utrzymywał bufora ryzyka systemowego, ponieważ wskaźnik tego bufora, zgodnie z Ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, obowiązują banki od 01.01.2018 r.

IX. Korekta z tytułu ryzyka kredytowego.

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością poniesienia straty finansowej spowodowanej brakiem zdolności klienta do obsługi długu albo odmową wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy z Bankiem. Ryzyko kredytowe dotyczy wszystkich aktywów bilansowych , do których Bank ma tytuł prawny oraz pozycji pozabilansowych. Obejmuje ono działalność kredytową oraz działalność na rynku hurtowym (lokaty międzybankowe, dłużne papiery wartościowe).

1. Przegląd i klasyfikacja ekspozycji kredytowych.

Przeglądów oraz klasyfikacji ekspozycji kredytowych Bank dokonuje zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) kryterium ekonomiczne – badanie sytuacji ekonomiczno – finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela).

Monitoring sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta i zabezpieczeń oraz klasyfikacja należności realizowane są w formie oceny „zza biurka” lub inspekcji u klienta.

Przeglądów i klasyfikacji ekspozycji kredytowych dokonuje się co najmniej na koniec każdego kwartału.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. W odniesieniu do portfela kredytowego bank stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, branż, zabezpieczeń, zgodnie z obowiązującymi procedurami.

W Banku funkcjonuje system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych ryzyk, ustalający wartość graniczną zaangażowań w odniesieniu do kapitału uznanego. W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Bank, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu zaangażowań.

Bank w swoich analizach nie uwzględnia ryzyka geograficznego, ponieważ Bank funkcjonuje na terenie jednego obszaru geograficznego, określonego w Statucie Banku, zatwierdzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego.

2. Pozycje przeterminowane i z rozpoznaną utratą wartości.

Pozycje przeterminowane rozumiane są jako należności z niespłaconą w określonych w umowie terminach kwotą odsetek lub rat kapitałowych. Definicja ta stosowana jest dla celów wyznaczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe. Ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni.

Należności z rozpoznaną utratą wartości to ekspozycja kredytowa zakwalifikowana do grupy zagrożonych.

Bank kwalifikuje należności do kategorii zagrożone (są to należności w kategorii ryzyka: „poniżej standardu”, „wątpliwe”, „stracone”) zgodnie z przepisami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz.U.2015.2066 z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2017 roku, bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią (liczoną jako suma stanów na koniec grudnia 2016r. oraz wszystkich kwartałów 2017 roku podzieloną przez 5) kwotę ekspozycji w okresie od 31.12.2016 roku do 31.12.2017 roku w podziale na klasy przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2017 r. w tys. zł	Stan na dzień 31.12.2016 r. w tys. zł	Średnia kwota w okresie od 31.12.2016 r. do 31.12.2017 r.
1.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	22.897	26.023	24.622
2.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	17.614	16.541	16.186
3.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	2	2	2

4.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec instytucji	52.565	39.700	47.482
5.	ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	1.553	94	431
6.	ekspozycje detaliczne lub warunkowe ekspozycje detaliczne	39.759	13.200	29.291
7.	ekspozycje których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3.573	3.500	4.954
8.	Ekspozycja zabezpieczenie na nieruchomościach	24.307	52.881	36.495
9.	Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	6.198	6.065	5.739
10.	Ekspozycje kapitałowe	5.062	3.131	4.310
11.	inne ekspozycje	6.769	7.509	6.866
Razem ekspozycje bilansowe		180.299	168.646	176.378
12.	Ekspozycje pozabilansowe, gwarancje	4.816	2.968	3.680
RAZEM		185.115	171.614	180.058

Struktura ekspozycji według sektorów w rozbiciu na klasy ekspozycji została przedstawiona w poniższych tabelach.

Strukturę ekspozycji sektora finansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Banki	75.464
	Należności normalne	75.464
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze finansowym		75.464

Strukturę ekspozycji sektora niefinansowego według typu kontrahenta według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość w tys. zł
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	
	Należności normalne	
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	23.107
	Należności normalne	20.167
	Należności pod obserwacją	0,0
	Należności zagrożone	8.338
	Korekta wartości	5.398
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	18.267
	Należności normalne	15.330
	Należności pod obserwacją	2.571
	Należności zagrożone	1.103
	Korekta wartości	737
4.	Osoby prywatne	31.626
	Należności normalne	31.318
	Należności pod obserwacją	731
	Należności zagrożone	45
	Korekta wartości	468

5.	Rolnicy indywidualni	273
	Należności normalne	275
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
	Korekta wartości	2
6.	Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	64
	Należności normalne	65
	Należności pod obserwacją	
	Należności zagrożone	
	Korekta wartości	1
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		73.337

Strukturę ekspozycji sektora budżetowego w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Wartość w tys. zł
Należności normalne	17.614
Należności pod obserwacją	
Należności zagrożone	
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	17.614

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach w rozbiciu na kategorie należności, z uwzględnieniem obowiązujących w Banku limitów określonych w Instrukcji zarządzania ryzykiem kredytowym, według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Branże (wg wartości nominalnej łącznie z pozabilansem)	Wartość w tys. zł.
1.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.	14.512
2.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli.	8.553
3.	Przetwórstwo przemysłowe	13.756
4.	Zakwaterowanie i usługi gastronomiczne.	7.380
5.	Górnictwo i wydobywanie.	2.944
6.	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4.075
	Razem zaangażowanie wg branż limitowanych	51.220
7.	Usługi administrowania i działalność wspierająca	2.867
8.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	987
9.	Pozostała działalność usługowa	1.002
10.	Budownictwo.	931
11.	Transport i gospodarka magazynowa	720
12.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	666
13.	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	444

14.	Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	390
15.	Informacja i komunikacja	50
16.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	398
	Ogółem (wg wartości nominalnej łącznie z pozabilansem)	59.675

Strukturę ekspozycji według rezydualnych okresów zapadalności w podziale na klasy należności według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższa tabela:

Istotne klasy należności	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec rządów i banków centralnych	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec banków	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec przedsiębiorców	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe detaliczne	Ekspozycje lub ekspozycje warunkowe wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje zabezpieczenie na nieruchomościach	Ekspozycje z tytułu jednostek uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	Ekspozycje kapitałowe	Inne ekspozycje	RAZEM w tys. zł.
a'vista	804	3.269			110		3.573	24	6.198	2.184	4.028	20.190
1-30 dni	17.552	43.060		2	624	27		134			59	61.458
1-3 m-cy	137	2.000			1.793	288		212		1.105		5.535
3-6 m-cy	1.201	2.840			6.831	574		362		501		12.309
6-12 m-cy	1.143	1.396			7.283	648		1.319				11.789
1-3lata	1.370				9.893	1.476		3.050				15.789
3-5 lat	583		1.553		4.963	6.904		3.028		816	191	18.038
5-10 lat	107				6.620	3.933		6.615		456	107	17.838
10-20 lat					1.642	3.294		8.163			58	13.157
powyżej 20 lat						470		1.400			2.326	4.196

Struktura należności z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane w rozbiciu na istotne klasy ekspozycji kredytowych według stanu na dzień 31.12.2017 r. przedstawiają poniższe tabele.

Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Wartości w tys. zł
Kredyty zagrożone	5.923
Rezerwy celowe	2.827
Odpis aktualizujący	2.447
Korekta wartości	
Odsetki	2.415
Należności zagrożone	3.064
Przedsiębiorcy indywidualni	Wartości w tys. zł
Kredyty zagrożone	900
Rezerwy celowe	340
Odpis aktualizujący	206
Korekta wartości	
Odsetki	203

Należności zagrożone	557
Osoby prywatne	Wartości w tys. zł
Kredyty zagrożone	33
Rezerwy celowe	31
Odpis aktualizujący	14
Korekta wartości	
Odsetki	12
Należności zagrożone	0

Dla rolników indywidualnych, instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych oraz jednostek budżetowych nie występowały należności z rozpoznaną utratą wartości i przeterminowane.

W przypadku wzrostu ryzyka kredytowego w Banku podejmowane są działania w celu jego ograniczenia poprzez:

- 1) zawierania dalszych transakcji z danym klientem lub grupą powiązanych ograniczenie klientów,
- 2) zwiększanie poziomu zabezpieczeń i ich dywersyfikacja,
- 3) restrukturyzowanie zadłużenia klienta,
- 4) zmianę wysokości limitów koncentracji ekspozycji lub ustalenie nowych limitów,
- 5) dywersyfikacja ryzyka kredytowego poprzez zawieranie konsorcjów bankowych,
- 6) weryfikację metod oceny zdolności kredytowej (np. w przypadku znacznego pogorszenia się jakości portfela kredytowego),
- 7) zwiększenie zakresu lub częstotliwości monitoringu i kontroli wewnętrznej,
- 8) tworzenie rezerw celowych na należności,
- 9) zmiana polityki kredytowej Banku,
- 10) zaplanowanie dodatkowej alokacji kapitału na ryzyko koncentracji w ramach wewnętrznych wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe,
- 11) podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia,
- 12) uruchomienie planów awaryjnych opisanych .

Zakres i kolejność podejmowanych działań zależy od oceny wielkości zagrożenia – poziomu wzrostu ryzyka kredytowego – i przygotowanej na tej podstawie propozycji Stanowiska ds. zarządzania ryzykami i analiz.

Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowalne, Zarząd Banku może zastosować następujące rozwiązania, tj. wdrożyć działania awaryjne:

- 1) ograniczanie skali akcji kredytowej w całym Banku lub w odniesieniu do wybranych Oddziałów Banku,
- 2) okresowe wyłączenie z kredytowania wybranej grupy kredytobiorców generującej podwyższone ryzyko (np. sektora branżowego),
- 3) ograniczanie kwoty ekspozycji poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,
- 4) redukcja zaangażowań najbardziej ryzykownych,
- 5) modyfikacja procedur kredytowych,
- 6) modyfikacja kredytowej oferty produktowej,
- 7) zaostrzenie wymagań odnośnie przyjmowanych zabezpieczeń,
- 8) zwiększenie zakresu i/lub częstotliwości kontroli instytucjonalnej i audytu wewnętrznego,
- 9) doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
- 10) dywersyfikacja aktywów,
- 11) zmiana strategii biznesowej w taki sposób, aby przeciwdziałała nadmiernej koncentracji,

- 12) opracowanie programu poprawy sytuacji w zakresie kredytów,
- 13) inne, zależne od sytuacji Banku.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłym związku z rozpoznaniem ryzykiem tj. na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami lub ich grupami. Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

3. Tworzenie rezerw.

Podstawę tworzenia rezerw celowych stanowi wartość bilansowa ekspozycji kredytowej pomniejszona o wartość zabezpieczeń wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Rezerwy celowe tworzone są w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do grupy „zagrożone” – w tym do kategorii „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone”. Bank nie tworzy rezerw w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne” i „pod obserwacją”, z uwagi na posiadanie rezerwy na ryzyko ogólne.

Rezerwy celowe tworzy się w ciężar kosztów a rozwiązuje się po wygaśnięciu przyczyn ich utworzenia.

Zmiana Ustawy o rachunkowości, która weszła w życie z dniem 26.01.2017 r. ze skutkiem obowiązywania od 1 stycznia 2017 roku, wyeliminowała kategorię odsetek zastrzeżonych. Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 roku, zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, wprowadziło obowiązek tworzenia przez banki odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi.

Stan rezerw celowych na początek i koniec roku obrotowego 2017 oraz ich zmiany przedstawia poniższa tabela (w tys. zł.):

Wyszczególnienie	Rezerwy celowe na należności kredytowe	Odpisy aktualizujące na należności z tytułu odsetek
Stan na początek okresu	2.214	2.328
Utworzenie rezerw celowych	1.185	683
Rozwiązanie rezerw tworzonych w koszty	19	218
Spisanie w ciężar rezerw	182	127
Stan na koniec okresu	3.198	2.666

Ryzyko rezydualne wiąże się ze stosowanymi przez Bank technikami redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), które mogą być mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania. Przyjęte uregulowania w zakresie zabezpieczeń wierzytelności Banku są elementem Polityki kredytowej Banku. Szczególnym przypadkiem ryzyka rezydualnego jest ryzyko ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie obejmuje określenie profilu ryzyka tych ekspozycji; ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania w ekspozycje kredytowe związane z finansowaniem nieruchomości, monitorowanie ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń, analizę zmiany stóp procentowych na

ryzyko kredytowe, ocenę wpływu spadku cen nieruchomości na poziom ryzyka oraz wyznaczanie i monitorowanie wskaźnika LtV.

Bank zarządza ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych poprzez ustalenie i monitorowanie wewnętrznych limitów zaangażowania oraz ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń.

X . Aktywa wolne od obciążeń.

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiegokolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawiania dla potrzeb finansowania).

Nie dotyczy – Bank nie dokonuje operacji zabezpieczanych instrumentami finansowymi.

XI. Ekspozycja na ryzyko operacyjne.

Ryzyko operacyjne jest to możliwość poniesienia strat powstałych w wyniku niewłaściwych lub wadliwie przebiegających procesów wewnętrznych, działań ludzi, funkcjonowania systemów, strat wynikających z przyczyn zewnętrznych. Ryzyko operacyjne obejmuje ryzyko braku zgodności, ryzyko prawne, ryzyko systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa oraz ryzyko modeli, a nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem biznesowym.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukovanie tego ryzyka.

Poziom ekspozycji na ryzyko operacyjne ograniczony jest systemem przyjętych limitów wewnętrznych i wskaźników KRI.

Raportowanie informacji dotyczących ryzyka operacyjnego do Zarządu oraz Rady Nadzorczej prezentowane jest cyklicznie, zgodnie z Instrukcją zarządczą (SIZ).

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego prowadzony jest dla 7 rodzajów zdarzeń:

- 1) oszustwa zewnętrzne,
- 2) oszustwa wewnętrzne,
- 3) zasady dotyczące zatrudniania oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy,
- 4) klienci, produkty i praktyki operacyjne,
- 5) szkody związane z aktywami rzeczowymi,
- 6) zakłócenia działalności Banku i awarie systemów,
- 7) wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi.

Na przestrzeni 2016 r. na podstawie „Rejestru zdarzeń wewnętrznych ryzyka operacyjnego” stwierdzono wystąpienie 408 zdarzeń ryzyka operacyjnego na łączną kwotę 508,3 tys. zł. strat finansowych oraz 314:10 godzin strat niefinansowych.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank stosuje dobre praktyki rynkowe oraz zalecenia nadzorcze, w tym w szczególności wytyczne wynikające z zapisów Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

Informacja o sumach strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowanych w okresie 2017 r. przedstawia się następująco:

Rodzaje / kategorie zdarzeń ryzyka operacyjnego	Liczba zdarzeń	Suma strat brutto w PLN (w tys. zł.)	Suma strat brutto w godzinach
1. Oszustwo wewnętrzne	0	0,0	0:00
2. Oszustwo zewnętrzne	125	465,7	0:00
3. Zasady dotyczące zatrudniania oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	18	25,9	0:00
4. Klienci, produkty i praktyki operacyjne	95	1,9	0:00
5. Szkody związane z aktywami rzeczowymi	0	0,0	0:00
6. Zakłócenia działalności Banku i awarie systemów	71	1,0	314:10
7. Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	99	13,8	0:00
OGÓŁEM	408	508,3	314:10

Wśród zidentyfikowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego wystąpiły 3 incydenty charakteryzujące się wysokimi stratami finansowymi lub niefinansowymi, ale niską częstotliwością występowania, uznane za „istotne” w działalności Banku.

W celu uniknięcia w przyszłości w/w zdarzeń Bank podejmuje działania zapobiegawcze – mitygujące, polegające na częstszej kontroli obszarów o podwyższonym ryzyku, weryfikacji przepisów wewnętrznych oraz zmianie organizacji pracy.

Ponadto w Banku podejmowane są na bieżąco działania mające na celu ograniczenie narażenia na ryzyko operacyjne oraz redukujące jego poziom.

XII. Ekspozycje w papierach wartościowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym.

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis istotnych zmian tych praktyk.

Papiery wartościowe nabyte z przyczyn strategicznych według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Wartość bilansowa/godziwa w tys. zł.	Cel nabycia
1.	Akcje Banku BPS SA	2.079	Przyczyny strategiczne
2.	Obligacje Banku BPS S.A.	1.273	Przyczyny strategiczne
3.	Udział w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS	5	Przyczyny strategiczne
RAZEM		3.357	

Bank posiada także udział w Banku Spółdzielczym w Samsonowie w wysokości 100.00,00 zł.

Bankowe papiery wartościowe według stanu na dzień 31.12.2017 roku przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys. zł	Wartość rynkowa w tys. zł	Wartość godziwa w tys. zł
1.	Jednostki uczestnictwa otwartych funduszy inwestycyjnych	6.198	6.198	6.198
2.	Obligacje komunalne	3.118	3.118	3.118
3.	Bony pieniężne NBP	16.395	16.395	16.395
4.	Obligacje komercyjne	1.553	1.553	1.553
5.	Obligacje płynnościowe	1.605	1.605	1.605
	RAZEM	28.869	28.869	28.869

Bankowe papiery wartościowe obejmują aktywa finansowe przeznaczone do obrotu (jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych), aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (obligacje komunalne) oraz aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności (bony pieniężne NBP).

Inwestowanie w papiery wartościowe ma na celu uzyskiwanie przez Bank korzyści finansowych w krótkim, średnim i długim okresie czasu, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży, różnicy stóp procentowych i kursów walutowych. Inwestycje finansowe mają ponadto na celu optymalizację zarządzania ryzykami finansowymi, tj. ryzykiem stopy procentowej, ryzykiem walutowym i ryzykiem płynności.

Zgodnie z przyjętymi w Banku Zasadami rachunkowości, wyceny aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonuje się według zasad określonych w ustawie o rachunkowości, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków .

Jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych wyceniane są wg wartości rynkowej , wzrost wartości odnosi się na przychody finansowe a zmniejszenie wartości odnosi się w ciężar kosztów z operacji finansowych.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności Bank wycenia według amortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej; naliczone memoriałowo na koniec każdego miesiąca odsetki, według stopy procentowej obowiązującej w danym okresie naliczenia, Bank zalicza do przychodów z tytułu odsetek.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są zgodnie z oprocentowaniem ustalonym przez emitenta, naliczone i otrzymane odsetki ujmuje się w przychodach z tytułu odsetek.

W okresie 01.01.2017 – 31.12.2017 r. Bank, z tytułu posiadanych aktywów finansowych, osiągnął przychód w wysokości 680 tys. zł.

XIII. Ekspozycja na ryzyko stopy procentowej.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru. Ponadto utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
 - 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego w celu wypracowania odpowiednich marż,
 - 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.
- Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej (niehandlowej) to ryzyko negatywnego wpływu zmian stopy procentowej na aktualny i przyszły wynik finansowy Banku oraz jego kapitał (fundusze własne), wynikające z wrażliwości stawek oprocentowania aktywów i pasywów Banku na zmianę rynkowych stóp procentowych, którego źródłem są:

- 1) ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania, wynikające z niedopasowania wielkości przeszacowywanych w danym czasie aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych przeszacowywanych w danym czasie (w poszczególnych terminach zmiany oprocentowania),
- 2) ryzyko bazowe, wynikające z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych (rynkowych i podstawowych NBP) w oparciu, o które wyznaczone jest oprocentowanie produktów/instrumentów generujących przychody/koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach,
- 3) ryzyko opcji klienta, wynikające z opcji klienta wpisanych w produkty bankowe, które mogą być zrealizowane w następstwie zmian stóp procentowych, np: prawo do wcześniejszej spłaty kredytu, prawo do wycofania depozytów wcześniej niż to wynika z umowy,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości, polegające na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania a dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku.

Pomiar ryzyka stopy procentowej odbywa się w cyklach miesięcznych i prezentowany Zarządowi Banku oraz kwartalnych (prezentowanych Radzie Nadzorczej).

Do pomiaru stopnia narażenia na ryzyko stopy procentowej Bank stosuje:

- a) metodę luki stopy procentowej,
- b) analizę podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z oceną ryzyka stopy procentowej.

Jednym ze wskaźników określających ryzyko stopy procentowej jest wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku. W ramach testu warunków skrajnych:

- a) kalkulowana jest zmiana wartości ekonomicznej kapitału Banku,
- b) mierzona jest zmiana wyniku odsetkowego na skutek spadku stóp procentowych o 200 punktów bazowych w przypadku analizy luki terminów przeszacowania stopy procentowej i o 35 punktów bazowych w przypadku analizy luki ryzyka bazowego.

Szacunkowa zmiana wyniku odsetkowego:

- a) przy spadku stóp procentowych o 200 pkt. bazowych wyniosła minus 1.799,01 tys. co stanowi 42,37% wyniku finansowego,
- przy spadku stóp procentowych o 35 pkt. bazowych w przypadku analizy luki ryzyka bazowego wyniosła minus 329,98 tys. co stanowi 1,34% funduszy własnych Banku.

W całym okresie objętym niniejszą informacją nie zachodziła konieczność tworzenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka stopy procentowej. Miara ryzyka stopy procentowej w postaci szacowanej zmiany wartości ekonomicznej kapitału przy szokowej zmianie stóp procentowych

o +/- 2 pp wskazuje na niski poziom ekspozycji banku na to ryzyko. Kapitał ekonomiczny Banku na skutek szokowej zmiany stóp procentowych może zmienić się o +/- 2,10 % przy granicy istotności ustalonej na 20%.

XIV. Polityka w zakresie wynagrodzeń.

Zasady ustalania wynagrodzenia pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka zostały określone w Polityce wynagrodzeń Banku Spółdzielczego w Suchedniowie. W 2017 roku Polityka została zweryfikowana pod kątem zgodności z zapisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach. Wprowadzono jednolity tekst Polityki wynagrodzeń (...) zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku w dniu 26.06.2017 r. Szczegółowy opis zasad Polityki wynagrodzeń zawarto w Informacji Banku wynikającej z Art. 111a ust. 1 i ust. 4 Prawa bankowego, umieszczonej na stronie internetowej Banku www.bs-suchedniow.com.pl.

Do stanowisk istotnych, o których mowa w § 24 Rozporządzenia Ministra Finansów oraz w uchwale 604/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE), zalicza się w Banku:

- 1) Członków Rady Nadzorczej
- 2) Członków Zarządu.

Z uwagi na fakt, że wszystkie istotne decyzje podejmowane są przez Zarząd i żaden z pracowników komórek: zgodności, zarządzania ryzykami, sprawami kadrowymi, nie posiada kompetencji do podejmowania decyzji w kwocie przekraczającej 2% funduszy własnych /kapitałów uznanych, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk pracy w Banku.

W 2017 roku Rada Nadzorcza omawiała zagadnienia oceny Polityki wynagrodzeń jeden raz.

Z uwagi na skalę działalności Banku nie powoływano komisji/komitetu ds. wynagrodzeń, Bank nie korzystał z usług konsultanta zewnętrznego w zakresie ustalania wynagrodzeń.

Wynagrodzenia wypłacane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny i obejmują:

- 1) stałe składniki wynagradzania (wynagrodzenie zasadnicze),
- 2) zmienne składniki wynagradzania, rozumiane jako:
 - 1) premia motywacyjno-uznaniowa,
 - 2) nagroda z podziału nadwyżki bilansowej,

Wypłata zmiennych składników wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku następuje zgodnie z zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą Regulaminem wynagradzania Zarządu.

Oceny efektów pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku dokonuje Rada Nadzorcza i obejmuje ona następujące wskaźniki Banku:

- 1) zysk netto,
- 2) zwrot z kapitału własnego (ROE),
- 3) jakość portfela kredytowego,
- 4) łączny współczynnik kapitałowy,
- 5) wskaźnik płynności LCR.

Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych wskaźników w odniesieniu do planu finansowego w poszczególnych latach podlegających ocenie. Zmienne składniki są

przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat plan w zakresie w/w wskaźników był zrealizowany co najmniej w 80%.

Kryteria jakościowe oceny członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to:

- 1) uzyskanie absolutorium w okresie oceny,
- 2) pozytywna ocena rękojmi należytego wykonania obowiązków, zgodnie z art. 22aa ustawy Prawo bankowe, tj. uzyskanie pozytywnej oceny w procesie oceny odpowiedniości;
- 3) ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną.

Osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku nie przysługują indywidualnie przyznawane odprawy emerytalne, przysługuje im odprawa emerytalna przyznawana w ramach powszechnie stosowanego w Banku systemu emerytalnego, opisanego w Regulaminie wynagradzania Banku.

Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 100% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne, a wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników.

Informacje ilościowe:

Zagregowane informacje o sumie wypłaconych w 2017r. wynagrodzeń osobom zajmującym stanowiska kierownicze w rozumieniu przyjętej przez Bank Polityki wynagrodzeń.

w tys. zł.				
	Stanowiska kierownicze	Stałe składniki	Zmienne składniki	Ilość osób
1.	Członkowie Zarządu	381		4

Zagregowane informacje o sumie wypłaconych w 2017 r. wynagrodzeń z tytułu motywacji nowo zatrudnionych oraz odpraw związanych z ustaniem stosunku zatrudnienia z osobami zajmującymi stanowiska kierownicze.

w tys. zł		
L.p.	Tytuł wynagrodzenia:	Wartość:
1.	Suma wypłat odpraw z tytułu zakończenia stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	20
2.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	1
3.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	20
4.	Suma wypłat zmiennych składników wynagradzania z tytułu nawiązania w 2017 r. stosunku pracy z osobami na stanowiskach kierowniczych	0,00
5.	Ilość osób, które otrzymało ww. wynagrodzenie	0,00
6.	Najwyższa kwota wypłacona pojedynczej osobie	0,00

Zarząd Banku posiada kwalifikacje, wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa depozytów w nim zgromadzonych oraz daje rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Oceny dokonała Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Suchedniowie w dniu 26.02.2018r. Rada Nadzorcza Banku posiada wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do

prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa depozytów w nim zgromadzonych oraz dawania rękojmi ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem. Oceny dokonało Zebranie Przedstawicieli w dniu 12.06.2018 r.

XV. Dźwignia finansowa.

Dźwignia finansowa oznacza względną – w stosunku do funduszy własnych – wielkość posiadanych przez Bank aktywów, zobowiązań pozabilansowych oraz zobowiązań warunkowych dotyczących płatności lub dostawy lub dostarczenia zabezpieczenia, z uwzględnieniem zobowiązań z tytułu otrzymanych środków finansowych, zaciągniętych zobowiązań, umów dotyczących instrumentów pochodnych lub umów z udzielonym przyrzeczeniem odkupu, lecz z wyjątkiem zobowiązań, które można wyegzekwować wyłącznie w przypadku likwidacji Banku.

Wskaźnik dźwigni finansowej to miara kapitału Banku podzielona przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażona jako wartość procentowa.

Bank oblicza wskaźnik dźwigni jako prostą średnią arytmetyczną miesięcznych wskaźników dźwigni w ciągu kwartału. Dla celów wyliczenia wskaźnika dźwigni miarę kapitału stanowi kapitał Tier I jak i kapitał Tier 1 wg definicji przejściowej.

Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier 1.

Informację o wielkości wskaźnika dźwigni wg stanu na 31.12.2017 r. przedstawia poniższa tabela.

Wartość i podział ekspozycji całkowitej wg stanu na 31.12.2017 r.	Wartość
Inne aktywa	180.299
Pozycje pozabilansowe o średnim/niskim ryzyku związane z finansowaniem handlu	106
Pozycje o średnim ryzyku związane z finansowaniem handlu i pozycje pozabilansowe związane z oficjalnie wspieranym finansowaniem eksportu	4.710
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję kapitału Tier 1	12,95
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując definicję przejściową kapitału Tier 1	13,10

Poniżej zaprezentowano kształtowanie się wskaźnika dźwigni w 2017 roku w ujęciu kwartalnym.

Wskaźnik dźwigni	Wg stanu na 31.03.2017 r.	Wg stanu na 30.06.2017 r.	Wg stanu na 30.09.2017 r.	Wg stanu na 31.12.2017 r.
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując w pełni wprowadzoną definicję kapitału Tier 1	12,53	13,12	13,02	12,95
Wskaźnik dźwigni – wykorzystując definicję przejściową kapitału Tier 1	13,31	13,47	13,17	13,10

XVI. Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego.

1. Bank nie stosuje kompensowania pozycji bilansowych i pozabilansowych.
2. W celu redukcji ryzyka kredytowego Bank przyjmuje zabezpieczenia rzeczowe o jak najwyższej wartości pozwalające na pomniejszanie podstawy naliczania rezerwy celowej, zgodnie z Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw celowych związanych z działalnością banków. Podejmując decyzje o zaangażowaniu j kredytowym, Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia, o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania.
3. Wartość przyjmowanych zabezpieczeń powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania. Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych przyjmowanych zabezpieczeń , tj. rynku nieruchomości. Bank monitoruje jednostkowe wskaźniki LtV jak również średnioważony wskaźnik LtV dla portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
4. Bank weryfikuje wartość zabezpieczenia w oparciu o zapisy regulacji wewnętrznych Banku dotyczących monitoringu zabezpieczeń, w oparciu o dostępne dokumenty, bazy danych, wizyty na miejscu, inne informacje.
5. W celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko kredytowe, Bank przy ustanawianiu zabezpieczenia stosuje zasadę dywersyfikacji. Bank przyjmuje :
 - a) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (w szczególności poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu);
 - b) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwo zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (w szczególności kaucja, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie, hipoteka).

Koncentracja ekspozycji kredytowych wg zabezpieczeń na dzień 31.12.2017 roku (w tys. zł.)

Rodzaj zabezpieczenia	Limit (w stosunku do funduszy własnych) w %	Wartość	Wykorzystanie limitu w %
Rodzaj zabezpieczenia limitowanego			
Weksel in blanco	250,00	41.764	67,7
Poręczenie	150,00	9.118	24,6
Gwarancja	100,00	2.622	10,6
Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	150,00	16.958	45,8
Hipoteka na nieruchomości niemieszkalnej	150,00	20.224	54,7
Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	100,00	710	2,9
Zastaw rejestrowy	100,00	3.494	14,2
Rodzaj zabezpieczenia nielimitowanego			

Ubezpieczenie kredytu		572	
Cesja praw z umowy ubezpieczenia		261	
Pełnomocnictwo do rachunku		13	
Kaucja pieniężna		1	
Inne formy zabezpieczeń		7	

6. Mając na uwadze ograniczenie koncentracji ryzyka kredytowego wynikającego z zaangażowania wobec pojedynczego klienta, grupy powiązanych klientów, dużych ekspozycji, osób wewnętrznych, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki i ekspozycji zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia, Bank monitoruje poziom wykorzystania limitów; wyniki przeprowadzonego monitoringu prezentowane są Zarządowi i Radzie Nadzorczej.
7. Bank nie dokonuje transakcji na instrumentach pochodnych.

XVII. Płynność.

Ryzyko płynności – ryzyko nie wywiązania się z bieżących zobowiązań Banku, wskutek braku aktywów o dużej płynności (gotówki, środków na rachunku bieżącym Banku, depozytów krótkoterminowych, łatwo zbywalnych papierów wartościowych) lub możliwości zaciągnięcia dodatkowych zobowiązań, jak również ryzyko, że Bank będzie zmuszony sprzedać aktywa mniej płynne na niekorzystnych warunkach lub ze stratą w związku z ryzykiem płynności rynku (produktu), aby zaspokoić zapotrzebowanie na środki płynne, np. z tytułu wycofywania depozytów lub udzielania kredytów.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności tj. zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank, zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych, mające na celu osiągnięcie założonej rentowności / stałego i rosnącego wyniku finansowego.

System zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Suchedniowie jest scentralizowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie komórki i jednostki organizacyjne Banku.

W procesie zapewnienia płynności i zarządzania ryzykiem płynności w Banku uczestniczą:

- 1) Rada Nadzorcza – poprzez zatwierdzenie: struktury organizacyjnej Banku, celów strategicznych w zarządzaniu ryzykiem płynności, maksymalnego poziomu ryzyka płynności, zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych,
- 2) Zarząd – poprzez opracowanie i wprowadzenie struktury organizacyjnej Banku dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka płynności, przygotowanie i wdrożenie Strategii i Polityki zarządzania ryzykiem płynności, zatwierdza plany awaryjne utrzymania płynności; Zarząd odpowiada za system informacji zarządczej i poprawność polityki informacyjnej,
- 3) Zespół ds. księgowości i sprawozdawczości - wykonuje bezpośrednie, bieżące zadania związane z rozpoznawaniem zapotrzebowania Banku na środki płynne oraz utrzymywaniem krótko-, średnio- i długookresowej płynności Banku, jest odpowiedzialny za codzienne wyznaczania nadzorczej miary płynności krótkoterminowej (LCR),

- 4) Stanowiska ds. zarządzania ryzykami i analiz - pomiar i monitorowanie ryzyka płynności, przeprowadzanie testów warunków skrajnych, dokonywanie pogłębionej analizy płynności długoterminowej, weryfikowanie i aktualizowanie procedur dotyczących zarządzania ryzykiem płynności, projektowanie założeń i scenariuszy testów warunków skrajnych,
- 5) Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej - dostarczanie Radzie Nadzorczej Banku oraz Zarządowi bieżących i dokładnych informacji przygotowanych według zatwierdzonego planu testowania (kontroli), sporządzonego w oparciu o matrycę funkcji kontroli wewnętrznej,
- 6) Pozostałe komórki i jednostki organizacyjne - są odpowiedzialne za przygotowywanie i dostarczanie informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania płynnością Banku.

Podstawowym źródłem finansowania działalności kredytowej Banku są depozyty, przede wszystkim depozyty podmiotów niefinansowych,. Głównie osób prywatnych, a także depozyty instytucji samorządowych.

Wskaźnik pokrycia działalności kredytowej zgromadzonymi w Banku depozytami wyniósł, wg stanu na 31.12.2017 r., 165,18%.

Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią pozyskanych od klientów środków czyli tzw. osadem na depozytach. W trosce o zachowanie odpowiedniego poziomu płynności, Bank dąży do wydłużenia średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów a tym samym zwiększenia stabilności pozyskiwanych środków.

Strukturę podstawowych źródeł finansowania Banku oraz poziom wyznaczonego na nich osadu według stanu na 31.12.2017 r. prezentuje poniższa tabela.

Rodzaj	Stan w tys. zł.	Osad w tys. zł.	Wskaźnik osadu
Depozyty a'vista osób prywatnych	90.183	72.633	0,8054
Depozyty terminowe osób prywatnych	39.476	36.231	0,9178
Depozyty a'vista podmiotów gospodarczych	14.179	10.037	0,7079
Depozyty terminowe podmiotów gospodarczych	3.390	2.432	0,7175
Depozyty sektora budżetowego	4.152	2.228	0,5397
Globalny wskaźnik osadu			0,8612

Bank Spółdzielczy w Suchedniowie jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w związku z tym może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie instrumentów oferowanych zarówno przez Bank Zrzeszający jak i System Ochrony. Po stronie aktywów są to przede wszystkim rachunki bieżące i lokaty terminowe, po stronie pasywów jest to kredyt w rachunku bieżącym, depozyty terminowe.

Uczestnicy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wzajemnie gwarantują sobie płynność i wypłacalność, w szczególności poprzez udzielanie ze zgromadzonych środków pożyczek, gwarancji i poręczeń. W ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS wydzielony został podmiot którego podstawowym zadaniem jest udzielanie pomocy płynnościowej jego Uczestnikom w

sytuacji zagrożenia – Spółdzielnia System Ochrony Zrzeszenia BPS. Dodatkowo, Spółdzielnia realizuje zadania z zakresu monitorowania poziomu płynności Uczestników zarówno na zasadzie zagregowanej jak i indywidualnej oraz zarządza wymianą informacji o ryzyku płynności

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na analizowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, utrzymywaniu odpowiedniego poziomu środków własnych zgromadzonych na rachunku bieżącym, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Zrzeszającym oraz budowaniu nadwyżki płynnościowej, w której skład wchodzi aktywa wysokopłynne stanowiące rezerwę na potencjalne wypływy gotówki z Banku.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz zagwarantowania środków płynnych w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów płynnych.

Składniki aktywów płynnych wg stanu na 31.12.2017 r zaprezentowano w poniższej Tabeli.

Wyszczególnienie	Wartość wg stanu na 31.12.2017 r. (w tys. zł.)	Wartość możliwa do uzyskania	Wartość możliwa do uzyskania w zakładanym horyzoncie na datę 31.12.2017 r.
Monety i banknoty	2.731	100,00 %	2.731
Aktywa stanowiące ekspozycję wobec banków centralnych	16.395	10,00%	16.395
Całkowite nieskorygowane aktywa poziomu 1	19.126	X	19.126
Całkowite nieskorygowane aktywa poziomu 2B	10	75,00%	8
Całkowite nieskorygowane aktywa płynne	19.136	X	19.134
Wskaźnik płynności LCR	12,2978		

Zgodnie z Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Bank Spółdzielczy w Suchedniowie dokonywał kalkulacji nadzorczych miar płynności.

Poniższa tabela prezentuje kalkulację nadzorczych miar płynności wg stanu na dzień 31.12.2016 r.

Aktywa		Wartość
A1	podstawowa rezerwa płynności	47.540
A2	uzupełniająca rezerwa płynności	15.550
A3	pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	14.728

A4	aktywa o ograniczonej płynności	96.265	
A5	aktywa niepłynne	6.376	
A6	aktywa ogółem	180.458	
Pasywa		wartość	
B1	fundusze własne pomniejszone o sumę wartości wymogów kapitałowych z tyt. Ryzyka rynkowego i wymogu z tyt. ryzyka rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta	24.664	
Miary płynności		wartość minimalna	wartość
M1	współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem $(A1+A2) / A6$	20%	35%
M2	współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi $(B1 / A5)$	1,00	3,87

Dodatkowo, zgodnie z wymogami nałożonymi przez Rozporządzenie CRR oraz wydanymi do niego aktami delegowanymi, Bank oblicza w każdym dniu wskaźniki LCR, który obrazuje w jakim stopniu Bank jest zabezpieczony przed sytuacją skrajną, która utrzymuje się przez okres 30 dni, wynikającą z zakłócenia równowagi pomiędzy wpływami i wypływami płynności.

Wskaźnik LCR oblicza się jako stosunek zabezpieczenia przed utratą płynności i różnicy pomiędzy odpływami i przyływami w okresie kolejnych 30 dni. Minimalny, wymagalny poziom wskaźnika LCR w 2017 roku wynosił 80% wymogu płynności. Bank spółdzielczy w Suchedniowie odnotował na dzień 31.12.2017 r. wskaźnik LCR w wysokości 12,2978%.

Zarówno wskaźnik LCR jak i nadzorcze miary płynności obliczane są na każdy dzień a informacja o ich poziomie przekazywana jest Wiceprezesowi ds. finansowo-księgowych oraz w okresach kwartalnych Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

W celu oceny struktury posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/ wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych obliczając wskaźnik luki płynności. Bank stosuje metody urealniania zapadalności aktywów i pasywów aby realnie prognozować zachowanie się struktury bilansu w czasie. Szczegółowy opis metod urealniania zawiera Instrukcja zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Suchedniowie. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźnik luki skumulowanej. Wskaźnikami luki są stosunki w poszczególnych przedziałach czasowych skumulowanych wartości aktywów do pasywów. Ocenia się, że wskaźnik luki w przedziale 0,9 do 1,0 dla przedziału czasowego do roku czasu świadczy o dobrej płynności.

Poniższa tabela prezentuje urealnioną lukę płynności wg stanu na 31.12.2017 r.

Luka	Do 1 miesiąca	Do 3 miesięcy	Do 12 miesięcy
Luka przedziałowa (w tys. zł.)	45.055	2.100	9.961
Luka skumulowana (w tys. zł.)	45.055	47.155	57.116
Współczynnik luki	21,41	2,16	2,74
Wskaźnik luki skumulowanej	2,49	2,47	2,55
Limit	minimum 0,7	minimum 0,7	minimum 0,7

Istotnym warunkiem utrzymania płynności w przyszłości jest zarządzania płynnością długoterminową. Bank bada strukturę pasywów długoterminowych w powiązaniu ze strukturą aktywów długoterminowych. Na dzień 31.12.2017 r. urealnione należności długoterminowe, rozumiane jako należności z terminem zapadalności powyżej 12 miesięcy i niepłynne stanowiły 65.712 tys. zł. a poziom depozytów stabilnych wynosił 121.334 tys. zł. – luka dodatnia 55.622 tys. zł. Zatem na dzień 31.12.2017 r. osad na depozytach zapewniał całościowe finansowanie aktywów długoterminowych.

Poniższa tabela prezentuje zaangażowania w kredyty i skupione wierzytelności z terminem zapadalności powyżej 10 lat.

Wyszczególnienie	Wartość
kredyty i skupione wierzytelności z terminem zapadalności > 10 lat (kapitał)	15.253
kredyty i skupione wierzytelności nominalne	91.706
suma bilansowa nominalna	186.882
Limit - kredyty i skupione wierzytelności z terminem zapadalności > 10 lat (kapitał) / kredyty i skupione wierzytelności nominalne	20%
Wykonanie	16,63%
Limit - kredyty i skupione wierzytelności z terminem zapadalności > 10 lat (kapitał) / suma bilansowa nominalna	10%
Wykonanie	8,16%

Bank bada narażenie na ryzyko płynności w sytuacji skrajnej przeprowadzając testy warunków skrajnych.

Przy opracowywaniu założeń testów warunków skrajnych Bank uwzględnia następujące wytyczne:

- zakres i częstotliwość przeprowadzania testów warunków skrajnych jest współmierna do charakteru, rozmiaru i skali działalności Banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka; częstotliwość realizacji testów warunków skrajnych będzie zwiększana w

szczególnych okolicznościach, takich jak niestabilne warunki rynkowe czy też na żądanie nadzoru;

- b) w ramach scenariuszy warunków skrajnych Bank testuje dotkliwość warunków skrajnych o charakterze krótkoterminowym (do 7 dni) i mniej dotkliwe ale utrzymujące się w czasie (do jednego miesiąca);

Bank opracowuje założenia przeprowadzania testów warunków skrajnych w trzech podstawowych wariantach ze względu na charakter zdarzeń:

- a) wewnętrzny – kryzys płynności wewnątrz Banku spowodowany zwiększeniem się wypływów środków, które po urealnieniu stają się wymagalne w ciągu 7 dni oraz zwiększeniem się wypływów depozytów obsługiwanych internetowo i mobilnie oraz depozytów z podwyższonym oprocentowaniem; scenariusz bada interakcje z ryzykiem kredytowym, walutowym oraz stopy procentowej;
- b) systemowy – kryzys płynności w całym systemie bankowym; celem testu jest wyznaczenie miary płynności M1 (luka płynności krótkoterminowej) i M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej) przy założeniu ograniczonego finansowania z zewnątrz, zatorów płatniczych na rynku oraz zakłóceń w funkcjonowaniu systemów płatniczych i rozliczeniowych;
- c) połączony – stanowiący kombinację kryzysu wewnętrznego i systemowego.

Wyniki testów warunków są wykorzystywane:

- a) jako podstawa do podjęcia działań naprawczych bądź mających na celu ograniczenie ekspozycji banku,
- b) do dostosowania profilu płynnościowego Banku do przyjętej tolerancji ryzyka,
- c) do oceny adekwatności nadwyżki płynności, a także zdolności do kompensacji niedoborów,
- d) jako podstawa w procesie budowania awaryjnego planu płynności Banku oraz określania strategii i taktyki działania na wypadek pojawienia się warunków skrajnych płynności,
- e) do ustalania limitów wewnętrznych,
- f) jako podstawa do dostosowywania i ulepszania regulacji wewnętrznych.

Przeprowadzone w 2017 roku testy warunków skrajnych w wariancie wewnętrznym, systemowym i łączonym oraz w skali dotkliwej i mniej dotkliwej wykazały niską wrażliwość Banku na spadek aktywów płynnych

Bank przeprowadza testy odwrócone służące określeniu scenariuszy, które mogłyby doprowadzić do negatywnych skutków zmaterializowania się ryzyka płynności w postaci niedotrzymania nadzorczych miar płynności.

Testy odwrócone przeprowadza się dla scenariusza:

- 1) niedotrzymania minimalnej wartości krótkoterminowej nadzorczej miary płynności określonej w Uchwale KNF w wyniku obniżenia salda aktywów płynnych,
- 2) niedotrzymania minimalnej wartości wskaźnika LCR w wyniku zwiększenia salda wypływów netto.

Przeprowadzone w 2017 roku testy odwrócone wykazały, że:

- 1) spadek aktywów płynnych o 42,94% spowodowałby spadek nadzorczych miar płynności M1 i M2 poniżej wymaganego poziomu,
- 2) zwiększenie salda wypływów netto o 381,20% spowodowałby spadek wskaźnika LCR poniżej wymaganej wartości.

Wyniki testów warunków skrajnych są prezentowane Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej.

XVIII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego - Nie dotyczy.

XIX. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego – Nie dotyczy.

Załącznik nr 1

Cele strategiczne oraz organizacja procesu zarządzania w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, opis systemu informacji zarządczej.

1. Informacje ogólne o systemie zarządzania ryzykami.

Każda aktywność podejmowana przez Bank generuje ryzyko, które mogą niekorzystnie wpłynąć na jego sytuację ekonomiczno -finansową, jak też na zajmowaną pozycję na rynku usług bankowych.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Bank zarządza ryzykiem występującym w jego działalności, w szczególności poprzez opracowanie i wdrożenie adekwatnego i skutecznego systemu zarządzania.

1.1. Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- 1) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- 2) określenie istotnych rodzajów ryzyka w Banku oraz sposobu ustalania ich istotności,
- 3) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- 4) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka,
- 5) określenie zasad i szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 6) określenie limitów alokacji kapitału wewnętrznego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 7) analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi,
- 8) uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych,
- 9) agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku,
- 10) raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz w sposób syntetyczny Radzie Nadzorczej,
- 11) opracowanie oraz stała aktualizacja Systemu Informacji Zarządczej, ze szczególnym uwzględnieniem roli Rady Nadzorczej,
- 12) aktualizacja pisemnych Strategii, Polityk oraz procedur w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej oraz szacowania kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego,
- 13) organizacja systemu kontroli wewnętrznej,
- 14) audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku,
- 15) wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem,
- 16) stałe doskonalenie metod zarządzania ryzykiem.

1.2. Narzędzia realizacji polityki Banku w zakresie ryzyka.

W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania ryzykami Zarząd:

- 1) opracowuje i wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami,
- 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na efektywne zarządzanie ryzykiem,
- 3) opracowuje i wdraża formalnie przyjęty proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka.

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą w formie Polityk.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu..

1.3. Struktura organizacyjna.

Struktura organizacyjna Banku umożliwia skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka, zarówno na poziomie komórek odpowiedzialnych za proces zarządzania ryzykiem, jak i na szczeblu organów Banku oraz jest dostosowana do wielkości i profilu ryzyka prowadzonej działalności.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pracowników i jednostek organizacyjnych lub konfliktom personalnym pomiędzy pracownikami.

Podział zadań i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej, z której to ryzyko wynika.

Członkowie Zarządu uwzględniając charakter, skalę i złożoność prowadzonej przez Bank działalności nie łączą odpowiedzialności za nadzór nad zarządzaniem danym ryzykiem z odpowiedzialnością za obszar działalności generujący (stwarzający) to ryzyko.

1.4. Proces zarządzania ryzykiem.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku obejmuje następujące działania:

- 1) identyfikacja ryzyka – polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł zagrożeń związanych z ryzykiem oraz oszacowaniu wielkości potencjalnego wpływu danego rodzaju ryzyka na sytuację finansową (wynik finansowy) Banku,
- 2) pomiar ryzyka – obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz dokonania kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar,
- 3) ocena/szacowanie ryzyka – polega na określeniu siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem,
- 4) limitowanie ryzyka,
- 5) monitorowanie i raportowanie ryzyka,
- 6) kontrolowanie ryzyka.

1.5. Organizacja zarządzania ryzykiem jest oparta o podział zadań realizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) poziom pierwszy (pierwsza linia obrony) – zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej, bieżące zarządzanie ryzykiem,
- 2) poziom drugi (druga linia obrony) – którą stanowi zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych,
- 3) poziom trzeci (trzecia linia obrony) – którą stanowi działalność audytu wewnętrznego.

1.6. Organy i komórki uczestniczące w systemie zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

- 1) Rada Nadzorcza – sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność poprzez:
 - a) zatwierdzenie określonego przez Zarząd akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka (apetyt na ryzyko / tolerancja na ryzyko) oraz monitorowanie jego przestrzegania,
 - b) zatwierdzanie ogólnego poziomu / profilu ryzyka Banku,
 - c) zatwierdzanie w odpowiednich Strategiach innych parametrów/limitów/wskaźników, gdy obowiązujące przepisy prawne tego wymagają,
 - d) zatwierdzenie przyjętej przez Zarząd „Strategii zarządzania ryzykiem” oraz monitorowanie jej przestrzegania,
 - e) nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem Polityk i procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem,
 - f) zatwierdzanie „Polityk zarządzania ryzykami”, a w szczególności Polityki w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywanie przeglądów procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego,
 - g) nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, w zależności od wewnętrznego podziału zadań w Zarządzie,
 - h) określenie zasad raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku,
 - i) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.
- 2) Zarząd - organizuje, wdraża oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem poprzez:
 - a) określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka (apetytu na ryzyko, który następnie zatwierdza Rada Nadzorcza),
 - b) opracowywanie i przyjmowanie „Strategii zarządzania ryzykiem”,
 - c) wprowadzanie podziału realizowanych w Banku zadań, zapewniającego niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie,
 - d) nadzorowanie zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie,
 - e) opracowywanie i przyjmowanie Polityk oraz zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem,
 - f) nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku,
 - g) ustanawianie zasad raportowania o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku.
 - h) Zarząd Banku zapewnia, że system zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem operacyjnym, jest adekwatny i skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem dostarcza zamierzonych efektów, oraz jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie procesu zarządzania ryzykiem,
 - i) Zarząd, w ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem

- operacyjnym), a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem; w tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym),
- j) Zarząd dokonuje regularnych przeglądów Strategii i Polityk zarządzania ryzykiem oraz systemu zarządzania ryzykiem i zasad zarządzania ryzykiem,
 - k) Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat rodzajów ryzyka, profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank,
 - l) Zarząd informuje Radę Nadzorczą o przyjętych parametrach / wskaźnikach / rozwiązaniach, gdy obowiązujące przepisy zewnętrzne to określają i tego wymagają,
 - m) Zarząd odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych,
- 3) Prezes Zarządu - nadzoruje bezpośrednio zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie oraz odpowiada za funkcjonowanie Systemu Informacji Zarządczej,
 - 4) Komitet Kredytowy - uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych oraz ich klasyfikacji pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank,
 - 5) Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz - zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka na jakie narażony jest Bank (gromadzenie, przetwarzanie informacji i pomiar danych), jest odpowiedzialne za niezależną identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie ryzyka oraz raportowanie o ryzyku powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank,
 - 6) Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej - identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych,
 - 7) Zespół ds. monitoringu - dostarcza Zarządowi i Radzie Nadzorczej niezależnych ocen jakości portfela kredytowego i działania systemu kontroli wewnętrznej w zakresie działalności kredytowej, a także dokonuje pomiaru ryzyka w portfelu,
 - 8) Audyt wewnętrzny - sprawowany przez odpowiednie komórki Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, ma za zadanie kontrolę i ocenę sprawności działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonywanie regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem obowiązujących w Banku
 - 9) pozostali pracownicy Banku - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń.
- 1.7. Ocena istotności ryzyka - Bank dokonuje cyklicznej i incydentalnej (w przypadkach nagłej zmiany poziomu ryzyka) identyfikacji istotności ryzyka obciążającego działalność i wyznacza profil ryzyka Banku. Do ryzyk istotnych Bank zalicza:
- 1) ryzyko kredytowe, w tym ryzyko koncentracji,
 - 2) ryzyko rynkowe, w banku jest to ryzyko walutowe,
 - 3) ryzyko operacyjne, w tym ryzyko braku zgodności,
 - 4) ryzyko płynności,
 - 5) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
 - 6) ryzyko biznesowe.

2. Cele i strategię zarządzania poszczególnymi ryzykami zidentyfikowanymi w działalności Banku.

2.1. Strategia zarządzania ryzykiem kredytowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym:

- a) ryzykiem koncentracji,
- b) ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych
- c) ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- d) ryzykiem rezydualnym,

jest utrzymywanie odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych, stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego i zdywersyfikowanego portfela kredytowego - ryzyko kredytowe w Banku wynika między innymi z ryzyka koncentracji zaangażowania wobec pojedynczego klienta bądź grupy powiązanych klientów, koncentracji wobec tego samego sektora gospodarczego lub w ten sam rodzaj zabezpieczenia, a także koncentracji portfela detalicznych ekspozycji kredytowych i portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie; Bank dąży do ograniczania ryzyka kredytowego oraz ryzyka koncentracji wyznaczając limity rozwoju akcji kredytowej, w odniesieniu do branż, zabezpieczeń, grup klientów, portfeli ekspozycji, produktów, itp.
- 2) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela:
 - a) działania zabezpieczające w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji to: stosowanie metod oceny zdolności kredytowej dostosowanych do charakterystyki ryzyka poszczególnych grup kredytobiorców, stosowanie metod ograniczających nadmierne zadłużanie się gospodarstw domowych kredytowanych przez Bank, wykorzystanie baz danych i systemów wymiany informacji do weryfikacji i eliminowania kredytobiorców niesolidnych, stosowanie wskaźnika Dtl będącego miarą pozwalającą określić, jaką część dochodu kredytobiorcy jest w stanie przeznaczyć na spłatę zadłużenia, analiza wskaźnika LtV przy ekspozycjach kredytowych zabezpieczonych hipotecznie;
 - b) działania zabezpieczające w obszarze ryzyka portfela to: dywersyfikacja kredytów, tworzenie, weryfikacja i analiza wykonania limitów koncentracji zaangażowań i dużych zaangażowań, ocena jakości portfela kredytowego oraz wskaźnika pokrycia rezerwami kredytów zagrożonych, utrzymywanie narażenia na ryzyko kredytowe, w tym ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych i ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, na poziomie nie przekraczającym „apetytu na ryzyko” ustalonego przez Radę Nadzorczą Banku, przeprowadzanie testów warunków skrajnych w odniesieniu do całego portfela kredytowego, portfela detalicznych ekspozycji kredytowych oraz portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 3) działania organizacyjno-proceduralne - zapewnia niezależność funkcji pomiaru ryzyka kredytowego od działalności kredytowej, oddzielenie funkcji sprzedaży od weryfikacji i monitoringu, coroczna weryfikacja zasad zarządzania ryzykiem kredytowym.

2.2. Strategia zarządzania ryzykiem walutowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej, zwiększanie obrotu dewizowego przy stałym wzroście przychodów z tytułu wymiany i jednocześnie utrzymaniu pozycji walutowej na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo Banku.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem walutowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) prowadzenie konserwatywnej polityki w zakresie ryzyka walutowego, w granicach nie wiążących się z koniecznością utrzymywania wymogu kapitałowego,
- 2) przestrzeganie przyjętych limitów,
- 3) zawieranie transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych,
- 4) zapewnienie klientom kompleksowej obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych i terminowych, obsługi kasowej, realizacji przekazów dewizowych.

2.3. Strategia zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

- a) ograniczanie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz dążenie do ich minimalizowania, poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, budowę świadomości pracowników w ramach odpowiednich szkoleń i działania zarządcze, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania ryzyka i kontroli wewnętrznej,
- b) w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko braku zgodności i ryzyko prawne, ciągłe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, a także właściwa ochrona interesów Banku poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, kontrolę ich przestrzegania, wsparcie informatyczne, szkolenia, a także korzystanie z pomocy prawnej i współpraca z Bankiem Zrzeszającym,
- c) w zakresie części ryzyka będącego ryzykiem systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa, wprowadzanie nowych produktów oraz nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych oraz budowa świadomości ryzyka wśród pracowników poprzez niezbędne szkolenia i działania zarządcze,
- d) w zakresie części ryzyka operacyjnego obejmującego ryzyko modeli, dążenie do stosowania prostych modeli o uznanym charakterze, tj. opisanych w regulacjach nadzorczych lub uproszczonych metod opracowanych przez Bank Zrzeszający, monitoring strat w ramach rejestrów ryzyka operacyjnego, walidacja i administrowanie w ramach corocznych przeglądów zarządczych instrukcji i procedur zarządzania ryzykiem, w sposób zapewniający minimalizację potencjalnych strat.

Cele te realizowane są poprzez zarządzanie ryzykiem operacyjnym oraz pozostałymi ryzykami składowymi obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- a) określenie i organizacja podstawowych procesów niezbędnych do zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

- b) weryfikowanie zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym zasady identyfikacji, gromadzenia danych, oceny, raportowania, zabezpieczania i transferu ryzyka operacyjnego, zapewniających utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie.
- c) zarządzanie kadrami.
- d) określenie docelowego profilu ryzyka operacyjnego, uwzględniającego skalę i profil ryzyka operacyjnego obciążającego Bank.
- e) zdefiniowanie tolerancji / apetytu banku na ryzyko operacyjne, w tym wartości progowe sum strat danej klasy zdarzeń w określonym horyzoncie czasowym, oraz określone działania, które Bank będzie podejmował w przypadkach, gdy wartości te zostaną przekroczone.
- f) przyjęcie założeń dla systemu kontroli wewnętrznej w zakresie ryzyka operacyjnego.

2.4. Strategia zarządzania ryzykiem płynności.

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością i finansowaniem jest pełne zabezpieczenie jego płynności tj.:

- 1) zapewnienie zdolności do terminowego wywiązania się z bieżących i przyszłych zobowiązań – w krótkim, średnim i długim okresie, zarówno w normalnych warunkach, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych (tak na poziomie Banku jak i rynku) ograniczających dostęp do zabezpieczonych i niezabezpieczonych źródeł finansowania,
- 2) minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank,
- 3) zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej,
- 4) optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych, mające na celu osiągnięcie założonej rentowności / stałego i rosnącego wyniku finansowego.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem płynności obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów, ze szczególnym uwzględnieniem aktywów długoterminowych - struktura posiadanych przez Bank aktywów powinna umożliwiać elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych; w tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów: a) płynności, b) bezpieczeństwa, c) rentowności. Istotne jest zarządzanie płynnością długoterminową - Bank bada strukturę pasywów długoterminowych powiązaną ze strukturą aktywów długoterminowych i ustala limity zaangażowania w aktywa długoterminowe,
- 2) podejmowanie działań (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej - Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, głównie osób prywatnych
- 3) utrzymanie nadzorczych miar płynności - Bank systematycznie bada i przestrzega nadzorczych miar płynności; Bank może regulować swoją płynność płatniczą poprzez wykorzystywanie szeregu instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający; Bank przystąpił do Systemu Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPB, w ramach której działają systemy zwiększające bezpieczeństwo funkcjonowania banków

spółdzielczych, w tym systemy wsparcia płynności i wypłacalności.

2.5. Strategia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja marży odsetkowej w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych oraz ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru. Ponadto utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem stopy procentowej obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zapewnienie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów oprocentowanych w celu ograniczania ryzyka bazowego oraz ryzyka przeszacowania,
- 2) podejmowanie odpowiedniej polityki cenowej (w tym działań marketingowych) w celu utrzymania odpowiedniej do skali działalności stabilnej bazy depozytowej oraz dochodowego portfela kredytowego i wypracowania odpowiednich marż,
- 3) codzienna realizacja polityki stóp procentowej w procesie sprzedaży produktów bankowych.

Istotnym elementem ograniczania ryzyka stopy procentowej jest zwiększanie udziału przychodów pozaodsetkowych w przychodach ogółem, między innymi poprzez sprzedaż produktów generujących opłaty i prowizje, w tym produktów elektronicznych.

2.6. Strategia zarządzania ryzykiem biznesowym.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka biznesowego jest utrzymanie stałej, niewrażliwej na zmiany otoczenia pozycji rynkowej i ekonomicznej Banku.

Cel ten realizowany jest poprzez zarządzanie ryzykiem biznesowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) właściwą organizację procesu zarządzania strategicznego,
- 2) monitorowanie otoczenia i stopnia realizacji „Strategii działania Banku”,
- 3) właściwą realizację planowania i zarządzania wynikiem finansowym,
- 4) odpowiedni pomiar wrażliwości Banku na zmianę czynników otoczenia, przede wszystkim poprzez dokonywanie testów warunków skrajnych,
- 5) podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie wrażliwości Banku w przypadku stwierdzenia nadmiernej ekspozycji na zmianę poziomu ryzyka,
- 6) planowanie marketingowe i właściwy proces wdrożenia nowych produktów,
- 7) budowa pozytywnego wizerunku Banku i przeciwdziałanie zjawiskom grożącym utracie wizerunku Banku, jako stabilnego podmiotu finansowego spełniającego wymagania prawne i regulacyjne, właściwie reagującego na potrzeby klientów oraz uczestniczącego czynnie w rozwoju lokalnego środowiska.

2.7. Strategia zarządzania ryzykiem kapitałowym i ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kapitałowym jest zapewnienie odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności, gwarantujących bezpieczeństwo

zgromadzonych depozytów, poprzez maksymalizację wyniku finansowego oraz jego przeznaczanie na zwiększenie funduszy własnych Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej jest utrzymanie bezpiecznej relacji pomiędzy poziomem kapitałów własnych TIER 1 i ekspozycją na ryzyko kredytowe, zapewniającą ograniczenie nadmiernego ryzyka finansowania, a także odpowiedni poziom bezpieczeństwa w przypadku nagłego spadku wartości aktywów lub zwiększenia realizowanych udzielonych zobowiązań pozabilansowych przy jednoczesnym spadku jakości tworzonych z nich aktywów.

Cele te są realizowane poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące następujące kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) zwiększanie wysokości funduszy własnych poprzez osiągnięcie planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności – dbałość o odpowiednią wysokość i stabilność osiąganego wyniku finansowego,
- 2) zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów dostosowanych do wymagań nadzorczych i unijnych, tj. poziomu kapitałów TIER 1, TIER 1 podstawowy (CET1) i TIER 2,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych,
- 4) zarządzanie ryzykiem bankowym,
- 5) nadzór nad procesem planowania kapitałowego i monitoring wykonania planów,
- 6) odpowiednią politykę dywidendową,
- 7) systematyczny monitoring pozycji ryzyka kapitałowego, a także nadmiernej dźwigni finansowej.

3. System informacji zarządczej.

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty Instrukcją sporządzania informacji zarządczej, definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

- 1) Informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
- 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,
- 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny Oddziałów Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,

- 5) w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 6) jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
- 7) system informacji zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
- 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
- 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 4) ocena adekwatności kapitałowej,
- 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku,
- 6) realizacji zadań wynikających w regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
- 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:

- 1) Rada Nadzorcza,
- 2) Zarząd,
- 3) Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz,
- 4) Komitet Kredytowy
- 5) Zespół ds. księgowości i sprawozdawczości,
- 6) Stanowisko ds. produktów bankowych i marketingu ,
- 7) Zespół ds. informatyki,
- 8) Zespół ds. monitoringu,
- 9) Zespół ds. organizacji i administracji,
- 10) Administrator Systemu Informatycznego,
- 11) Pracownik wykonujący funkcję ds. bezpieczeństwa informacji
- 12) Administrator Bezpieczeństwa Informacji (ABI),
- 13) Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej,
- 14) Dyrektorzy Oddziałów,
- 15) Komórki Organizacyjne Centrali,
- 16) Straż bankowa,
- 17) Analityk rejestru,

Bieżącej analizy poziomu ryzyka bankowego dokonuje Stanowisko ds. zarządzania ryzykami i analiz. Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi.

Zarząd, uwzględniając dane uzyskiwane od komórek organizacyjnych składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie w zakresie poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku oraz adekwatności kapitałowej.

Informacja na temat profilu ryzyka.

Wskaźniki	Stan 31.12.2017r.	Akceptowalny poziom ryzyka
ROE (netto) (%)	1,74	min. 1,45
ROA (netto) (%)	0,27	min. 0,20
Wskaźnik jakości kredytów ogółem (%) ¹⁾	10,12	max. 9,81
Wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych ,zgodnie z Rekomendacją T(%) ²⁾	0,38	max. 0,32
Wskaźnik jakości ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie, zgodnie z Rekomendacją S (%) ³⁾	10,24	max. 10,0
Współczynnik pokrycia portfela należności zagrożonych rezerwami (%)	46,90	min. 40,0
Udział kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (wg wartości nominalnej) (%)	7,44	(6%;8%>
Udział depozytów sektora niefinansowego (wg wartości nominalnej) w pasywach (%)	81,81	min. 75,0
Udział kredytów (wg wartości nominalnej) w sumie bilansowej (%)	50,96	(50%;65%>
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych (zgodnie z Rekomendacją T) w portfelu kredytowym Banku (%) ⁴⁾	8,90	max. 15,0
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (zgodnie z Rekomendacją S) w portfelu kredytowym Banku (%) ⁵⁾	60,98	max. 75,0
Wskaźnik pokrycia kredytów depozytami (%)	165,18	(100%;155%>
Nadzorcze miary płynności M1	35,0	min. 20,0
Nadzorcze miary płynności M2	4,11	min. 1,0
Wskaźnik płynności krótkoterminowej LCR	12,2978	min. 0,8
Marża graniczna (%)	2,17	max. 3,5
Całkowita pozycja walutowa (tys. zł)/ (%)	0,58	max. 2,0% FW
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	26,08	min. 13,25
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) (%)	25,25	min. 11,25
Fundusze własne (kapitał uznany) (wtys. Zł.)	24.663,74	X
Wskaźnik udziału funduszy własnych w sumie bilansowej (%)	13,71	(11%;20%>
Wskaźnik udziału aktywów trwałych netto w sumie bilansowej (%)	1,54	max. 2,0
Wskaźnik udziału instrumentów finansowych (z wyłączeniem lokat międzybankowych) w sumie bilansowej netto (%)	17,88	max. 21,0
Wskaźnik C/I (Cost/Income Ratio)(6)	0,66	max. 0,8
Wskaźnik udziału kosztów działania w sumie bilansowej (%)	2,24	max. 3,0
Wskaźnik udziału kosztów działania w wyniku na działalności bankowej (%)	64,41	max. 80,0
Wskaźnik efektywności pracy (suma bilansowa/liczba etatów) (w tys. zł.)	4021,35	X
Wskaźnik wydajności zatrudnienia (zysk netto/ liczba etatów) (w tys. zł.)	10,51	X

Oświadczenie Zarządu

Zarząd Banku Spółdzielczego w Suchedniowie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu działania i strategii ryzyka Banku.

Suchedniów, dnia 19.06.2018r .

ZARZĄD BANKU:

Prezes Zarządu – Agnieszka Fąfara – Markiewicz

PREZES ZARZĄDU

Agnieszka Fąfara-Markiewicz

Wiceprezes Zarządu – Małgorzata Kuszewska

WICEPREZES ZARZĄDU
d/s FINANSOWO-KSIĘGOWYCH
GŁÓWNY KSIĘGOWY

Małgorzata Kuszewska
WICEPREZES ZARZĄDU
d/s HANDLOWYCH

Wojciech Gałczyński

Wiceprezes Zarządu – Wojciech Gałczyński

Członek Zarządu – Kazimierz Matla

CZŁONEK ZARZĄDU

Kazimierz Matla